

Covid-19'un Türkiye Ekonomisine Etkileri: Ekonomistler ile Yapılan Nicel Bir Araştırma

Effects of Covid-19 on Turkey Economy: A Quantitative Research with Economists

Sadettin Paksoy*

Abstract: Different factors affect the economies of countries in the world. Global economic crises, wars, epidemics and bad management of the economy are the leading factors. The 20th century has been a year of disasters for humanity in the world. In the aforementioned century, 2 major world wars and 2 major global economic-financial crises left their mark. Humanity entered the 21st century with great hopes. However, wars, poverty, irregular immigration, unfair income distribution, exploitation and expansionist policies of imperial states continue at full speed in different geographies in the world. As if all this was not enough, the Covid-19 epidemic disease captured humanity. This disease, which emerged in Wuhan (China), spread rapidly all over the world and almost left humanity desperate. Turkey, like the world experienced the bed impact of this disease heavily. Covid-19 negatively affected economic life, especially health. The aim of this study is to determine the effects of the Covid-19 to Turkey's economy. A survey was conducted in accordance with the purpose of working with economist academicians in state universities in 30 metropolitan cities and the data obtained were analyzed. Gaziantep University Rectorate Ethics Committee decision was taken for the survey application (Meeting Date: 09.09.2020, Meeting No: 14, Article: 7). The universe of the study consisted of 1040 academicians. An online survey was conducted with 215 academicians at + - 5% acceptable margin of error and 95% confidence level. Participants in the questionnaire were selected using the "purposeful sampling method". The reason for the survey to be implemented in 30 metropolitan cities is that the first restrictions against Covid-19 started in these cities. According to the results, it was seen that Covid-19 negatively affected lifestyle, university education, consumption habits, industry sector, economy, employment, service and tourism sectors, agriculture sector, Borsa Istanbul, exchange rates. On the other hand, the participants positively evaluated the fight against Covid-19 (economic assistance, etc.) and online education in educational institutions in our country. 79.5% of the participants defend the view that "economists should also be in the Covid-19 Science Board".

Structured Abstract: Introduction: It is seen that Covid-19, which has been spreading rapidly throughout the world, does not affect other living things, but only human beings. Looking around the world today, it is clearly seen that this virus is dangerous for all categories of human beings regardless of being old or young, male or female, race. However, it is stated that its affect is less in children and young ages, and more in those over 65 and with chronic diseases.

The aim of the study: The aim of this study is to reveal the effects of Covid-19. In this study, 215 academics and economists were surveyed to understand the effects of Covid-19 in Turkey's 30 public universities in the big cities. By analyzing the online questionnaires with academicians, the results have been

* Prof. Dr., Gaziantep Üniversitesi Oğuzeli MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü.

Prof. Dr., Gaziantep University Oğuzeli Vocational School, Department of Management and Organization.

ORCID 0000-0003-3346-3530

sadettinpaksoy64@gmail.com

Cite as/ Atıf: Paksoy, S. (2021). Covid-19'un Türkiye ekonomisine etkileri: Ekonomistler ile yapılan nicel bir araştırma. *Turkish Studies - Economy*, 16(3), 1193-1207. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.49915>

Received/Geliş: 12 March/Mart 2021

Checked by plagiarism software

Accepted/Kabul: 20 September/Eylül 2021

Published/Yayın: 25 September/Eylül 2021

CC BY-NC 4.0

provided by means of the tables in numbers and proportion. The prominent data in the tables have been evaluated and interpreted.

In December-2019 in Wuhan of China first cases of the virus emerged and called Covid-19. First case was announced on March 11, 2020, Turkey. The World Health Organization (WHO) named the disease caused by the coronavirus Covid-19 on February 11 and declared the disease a "pandemic", which means a global epidemic. As is known, Coronaviruses (Covid-19) are a large family of viruses that cause a variety of diseases ranging from the common cold to more serious diseases such as Middle East Respiratory Syndrome (MERS-CoV) and Severe Acute Respiratory Syndrome (SARS-CoV).

As of 15 June, 2021, Covid-19 cases in the world exceeded about 1176.000.000. More than 3.800.000 people have died due to this pandemic. About a year after the emergence of Covid-19, the vaccine was developed in China, in Germany partnership with the United States. Vaccination process is going on in many countries. Both "Sinovac" (China) and "Biontech / Pfizer" (Germany-USA) vaccines have been found safe and effective in studies conducted so far. Both vaccines do not contain live viruses and are not likely to cause Covid-19 disease. How long the efficacy lasts after vaccination is unknown. Biontech / Pfizer vaccine has been found to be 95% effective 7 days after the second dose and 94% effective in those over 65 years of age. Sinovac vaccine has also been reported to be effective over 90%. Clinical studies have been conducted in our country for both vaccines. Brought from the People's Republic of China, Sinovac vaccine has been started to be applied to the risk groups in Turkey (Health care workers and the elderly) since January 14, 2021. As of 14 June, 2021, the number of people who have completed all their vaccinations in the world is 480,259,387. This number is about 6.2 percent of the world's population (<https://news.google.com/covid19>).

Material: The main (primary) material of this research comprises Economist Lecturers (PhD, Assoc. Prof., Prof.) working for the State Universities in 30 Metropolitan cities in Turkey. The data has been collected via online surveys.

Various publications, researches and internet resources related to the subject have been used as supplementary (secondary) materials.

Method: This research is a quantitative research. Quantitative research searches for answers to questions such as, "How much? In what amount? How often? How common is it?", on the other hand qualitative research searches for answers to questions like, "Why? How? In what way?". In other words, quantitative research chooses to examine large audiences that have the purpose of quantifying or digitizing the subject under investigation. Qualitative research examines the reasons for an event or situation and how they occur from a different perspective. In the questionnaire form used in this research includes 26 questions prepared according to a 5-point Likert scale (1-Strongly Disagree, 2-Disagree, 3-No Idea, 4-Agree, 5- Strongly Agree).

The method of the research has been handled, discussed and explained in four headings which are the selection of the sample, the collection and evaluation of the data, and the reliability, respectively.

Population and Sample Selection: The sample is the small set from the population of the study that is selected according to certain rules and criteria and considered to represent the study population. It is considered as sufficient cluster believed to best represent the universe when the entire universe cannot be measured. It is a subgroup selected from the universe with certain methods and represents the universe.

1040 (Dr., Assoc. Prof., Prof.) permanent academic staff working in teaching and education activities in State universities of 30 metropolitan cities comprises the sample group. In other words, the main mass of the sample consists of 1040 academicians. This information has been obtained from the web pages of the universities. The reason for restricting the research to 30 metropolitan cities is that these cities are the places most affected by the Covid-19 virus (curfew, etc.). Moreover, Turkey's largest faculty members and university students who are also in these cities. However, Turkey's largest industry, agriculture, tourism, services and other economic activities have significantly been conducted in these cities.

State universities that are carrying out educational activities in 30 metropolitan cities form the sample cluster of this study. It turned out that a survey should be conducted with 215 academic economists with a 90% confidence level and an acceptable error rate of +/- 5%. 215 economist academicians who were surveyed were selected according to the "Purposeful Sampling" method.

The purpose of purposeful sampling is to select situations containing rich information that will illuminate the problems studied in the research. In this sense, purposeful sampling methods are useful in discovering and explaining facts and events in many cases. The researcher used this method to obtain accurate information more easily.

The state universities' faculty members in 30 metropolitan cities were chosen as the sample group due to some reasons like, the implementation of occasional curfew, more than 75% of Turkey's population residence in these cities, and the universities with great number of faculty members and students are present in these cities. The reason for choosing economist academics is that the subject of the research is mostly about economics.

Collection of Data: The questionnaire questions were prepared in accordance with the purpose of the research and uploaded to "Google Forms", and then sent to the faculty members determined by "Purpose Sampling" via WhatsApp and the answers were received online. The survey was conducted between 7th May and 15th May, 2020. The decision of Gaziantep University Rectorate Ethics Committee was taken into account to publish the study (Meeting Date: 09.09.2020, Meeting No: 14, Item: 7).

215 academics participated in the survey in 30 metropolitan cities. Accordingly, the biggest rate (16.7%) of participation in the survey is from Gaziantep. The reason for this is that the researcher works as a faculty member at Gaziantep University and used the purposeful sampling method in the research. Second place is Konya (12.1%), third place is Ankara (10.7%), fourth place is Şanlıurfa (7.9%), and fifth is Malatya (4.2%).

Evaluation of Data: The answers to the questionnaire questions answered online on "Google Forms" by academic economists were presented automatically by the system in the form of a pie chart, the options in color, both proportionally and numerically. The researcher transformed the data into tables and evaluated the data in the table. After the questions aimed at finding out the views of the Academics' Demographic Characteristics, Faith, the Distribution According to the Academic Titles and their views on the Distribution and Covidien-19's emergence, their opinions on Covidien-19's impact on the current life and Turkey's economy and the implementations of Turkish Republic were asked on a five-point Likert scale.

Research Reliability: The reliability coefficient is a number ranging from zero (0.00) to one (+1.00). In other words, the reliability coefficients should not be negative (-). A correlation coefficient of 0.70 and above indicates that the measuring tool is reliable.

The Crobach alpha coefficient is a weighted standard mean of change found by proportioning the sum of the variances of k items in the scale to the overall variance.

There may be a single α value determined for each item or an average α value for all items in the scale. The α value obtained for all items indicates the total reliability of that questionnaire, and it is generally accepted that this value is 0.70 or greater. In this study, the total Cronbach alpha value of the 26-item scale is 0.78, with a reliability close to a high degree.

Findings and Conclusion: 215 academican economists answered the questionnaire. 70.7% of them are men and 29.3% are women. Academicians between the ages of 36-55 responded the most to the survey (69.7%). 118 Dr., 45 Assoc. Dr. and 46 Prof. Dr. participated. 97.7% of the respondents have Islamic beliefs. Most of the academicians are of the opinion that Covid-19" has occurred spontaneously and has been produced in a laboratory in China" (29.8% + 27.9%). 35 academics have the idea that Covid-19 is "God's wrath on people". 85.6%, 88.4%, and 62.8% of the academicians have stated that Covid-19 has negatively affected university education, lifestyle and consumption habits, respectively. According to academics, Covid-19 has had an impact on the following; economic life with 95.8%, employment with 97.7%, Turkey's economy with 96.3, Turkey's current account deficit to 71.2% of Turkey's industrial sector with 90.6%, agriculture 64.7% the service sector with 98.2%, tourism sector with 97.3%, oil imports with 63.3%, exchange rates with 89.8% and Borsa Istanbul with 81.4%. In other words, the economy has been negatively affected to a great extent. 51.1% of academics think that medical supplies assistance of Turkey's to other countries has positive effects on the general overview about Turkey. The 87.4% of academics find economic aids in the Covidien-19 process to the disadvantaged social groups positive. 77,2 % find the fight against Covidien-19 in Turkey is continuing successfully. 90.7% of them find the implementations positive. 86.3% of them find the relevant applications positive and has expressed that they find it positive to provide online education at universities during crisis

periods. 79.5% of the academicians are of the opinion that Economists should also be in the “Covid-19 Science Board”.

Suggestions: Although the authorized persons and institutions remind the "Cleaning, Mask and Distance" rule to protect against Covid-19, there are still many people who do not follow the rules. Despite the "fines" imposed on these people, they continue to violate the rules. Stricter and more effective sanctions should be introduced to keep people obeying the rules. In addition, vaccination studies should be carried out as quickly as possible. Thus, it will be ensured that both education and economic life return to normal. Turkey should continue to help especially the brotherly and friendly countries during the fight against Covid-19. Economists must also be present in the Covid-19 Science Board because economically survival is just as important as healthy survival.

Keywords: Turkish Economy, Covid-19, Pandemic, Metropolitan, Academic Economists.

Öz: Dünyada ülkelerin ekonomilerini farklı faktörler etkilemektedir. Bu faktörlerin başında küresel ekonomik krizler, savaşlar, salgın hastalıklar, ekonominin kötü yönetimi gelmektedir. 20. yüzyıl dünyada insanlık için felaketler yılı olmuştur. Anılan yüzyıl içinde 2 büyük dünya savaşı, 2 büyük küresel ekonomik-finance kriz damgasını vurmuştur. İnsanlık 21. yüzyıla girerken büyük umutlar içinde girmiştir. Ancak farklı coğrafyalarda savaşlar, yoksulluk, düzensiz göç, adil olmayan gelir dağılımı, emperyal devletlerin sömürü ve yayılmacı politikaları olanca hızı ile devam etmektedir. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi bir de Covid-19 salgın hastalığı edeta insanlığı esir almıştır. Wuhan’da (Çin) ortaya çıkan bu hastalık hızlı bir şekilde dünyanın dört bir yanına yayılmış ve adeta insanlığı çaresiz bırakmıştır. Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de bu hastalık etkilerini ağır bir şekilde göstermektedir. Covid-19 başta sağlık olmak üzere ekonomik hayatı da olumsuz etkilemiştir. Bu çalışmanın amacı Covid-19’un Türkiye ekonomisine etkilerini ortaya koymaktır. 30 büyükşehirde bulunan devlet üniversitelerinde ki ekonomist akademisyenlerle çalışmanın amacına uygun anket yapılmıştır ve elde edilen veriler analiz edilmiştir. Anket uygulaması için Gaziantep Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu kararı alınmıştır (Toplantı Tarih: 09.09.2020, Toplantı No: 14, Madde: 7). Çalışmanın anakütlesini 1040 akademisyen oluşturmuştur. +/-%5 kabul edilebilir hata payı ve %95 güven seviyesinde 215 akademisyenle online anket yapılmıştır. Ankete katılanlar “gayeli örnekleme yöntemi” ile seçilmiştir. Anketin 30 büyükşehirde uygulanmasının nedeni Covid-19’a karşı ilk kısıtlamaların bu şehirlerde başlamasıdır. Elde edilen sonuçlara göre Covid-19’un yaşam tarzını, üniversite eğitimi, tüketim alışkanlıklarını, sanayi sektörünü, ekonomiyi, istihdamı, hizmet ve turizm sektörlerini, tarım sektörünü, Borsa İstanbul’u, döviz kurlarını, olumsuz etkilediği görülmüştür. Öte yandan katılımcılar ülkemizde Covid-19 ile yapılan mücadeleyi (ekonomik yardımları vb.) ve eğitim kurumlarında yapılan online eğitimi olumlu değerlendirmiştir. Katılımcıların %79,5’i “Covid-19 Bilim Kurulunda ekonomistlerin de olması gerektiği” görüşünü savunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Ekonomisi, Covid-19, Pandemi, Büyükşehir, Akademisyen Ekonomistler.

Giriş

İnsanlık tarihi kadar eskilere uzanan hastalıklar ne yazık ki zaman zaman milyonlarca insanın ölümüne neden olmuştur. Hastalıklarla mücadele edilmesine rağmen salgın hastalıklar (pandemiler) geçmişten günümüze farklı şekillerde süregelmiştir. Bilim ve teknolojinin zirve yaptığı 21. yüzyılda bile görünmeyen bir virüs (Covid-19) milyonlarca insana bulaşmış, hayatını kaybedenlerin sayısı da bir milyonu aşmıştır. Bu virüsten korunmak için çeşitli tedbirler alınmasına ve virüse karşı aşı geliştirilmiş olmasına rağmen hastalık mutasyona uğramış ve daha hızlı bir şekilde yayılmaya başlamıştır (NTV, 2020).

Hastalıklarla mücadele etmek belki de insanlık tarihi kadar eskilere dayanır. Çünkü hastalıkla mücadeleyi canlılar arasında ancak insanoğlu gücü yettiği kadar yapabilmektedir. Diğer canlıların hastalıklarla nasıl mücadele ettiklerini ortaya koyan henüz genel kabul görmüş bir çalışma yoktur. Günümüzde dünyada hızla yayılan Covid-19’un diğer canlıları etkilemediği, sadece insanı etkilediği görülmektedir. Bugün dünya geneline bakıldığında bu virüsün küçük, büyük, yaşlı, genç, cinsiyet ve ırk dinlemediği ve her yaş kategorisi için tehlikeli olduğu görülmektedir. Ancak etkisinin

çocuk ve genç yaşlarda daha az, 65 yaş üstü ve kronik hastalığı olanlarda daha çok olduğu belirtilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, devlet üniversitelerinde görev yapan öğretim üyelerinin bakış açısıyla Covid-19'un etkilerinin ortaya konulmasıdır. Bu kapsamda Türkiye'nin 30 büyükşehirinde faaliyet gösteren devlet üniversitelerindeki akademisyenlerle Covid-19'un etkilerini anlamaya yönelik anket yapılmıştır. "Bulgular ve değerlendirme" kısmında ise akademisyenlerle online olarak anketler analiz edilerek, ulaşılan sonuçlar sayısal ve oransal olarak tablolar yardımıyla düzenlenmiştir. Tablolarda öne çıkan veriler değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Analizler sonucu elde edilen bulgular, "sonuç ve öneriler" kısmında yer almış ve elde edilen sonuçlardan hareketle birtakım öneriler getirilmiştir.

Yeni Korona Virüs Hastalığı (Covid-19)

2019 yılının aralık ayında Çin'in Wuhan¹ şehrinde tespit edilen ve Corona olarak adlandırılan bir virüs kısa bir süre içerisinde dikkatleri üzerine toplamıştır. Virüs kısa bir sürede diğer ülkelere yayılmıştır. Ortaya çıkan durum, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından 11 Şubat 2020 tarihinde pandemik bir hastalık olarak ilan edilmiştir (WHO, 2020; Şen, 2020; Çevik vd., 2020). Söz konusu koronavirüs hastalığı, İngilizce corona, virus ve disease kelimeleri dikkate alınarak Covid-19 kavramı ile kısaltılmaktadır. Türkiye'de ise ilk Covid-19 vakası 11 Mart 2020 tarihinde açıklanmıştır (Çoban vd., 2020: 508).

Koronavirusler (Covid-19), soğuk algınlığından Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS-CoV) ve Şiddetli Akut Solunum Sendromu (SARS-CoV) gibi çeşitli hastalıklara neden olan büyük bir virüs ailesidir (Sağlık, 2020). İlk dönemlerde her ne kadar bir sağlık sorunu olarak görülmekle birlikte Covid-19 kısa süre içerisinde tarımdan ticarete, sanattan spora, havayolu taşımacılığından denizyolu taşımacılığına, eğitimden turizme kadar birçok alanı ve sektörü etkilemiş ve etkilenmektedir (Çoban vd., 2021a; Çoban vd., 2021b; Çoban vd., 2021c). Örneğin Asya Kalkınma Bankası (ADB) salgının ekonomik maliyetini 2 ila 4,1 trilyon Amerikan doları arasında tahmin etmektedir. Bu rakam küresel hasılanın yüzde 2,3 ila 4,8'i oranında bir rakama denk gelmektedir. Diğer taraftan salgının ekonomik maliyetine ilişkin olarak ilk tahminini 1 trilyon dolar olarak ifade eden Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Örgütü (UNCTAD) çok geçmeden bu tahminini 2 trilyon dolar olarak güncellemiştir. Bu iki tahmindeki farklılıklar / tutarsızlıklar bile henüz bir maliyet tahmini yapmak için oldukça erken olduğunu göstermektedir (Yılmaz, vd., 2020). Bununla birlikte Dünya Ticaret Örgütü (WTO) de Covid-19 salgınının küresel ticarete %13 ila %32 arasında bir düşüş olacağını tahmin ettiğini açıklamıştır (WTO, 2020).

15 Haziran 2021 tarihi itibarı ile Dünyada Covid-19 vaka sayısı 176 milyonun üzerine çıkmıştır. 3,8 milyondan fazla insan bu pandemi nedeniyle hayatını kaybetmiştir. Hastalığa yakalanıp iyileşenlerin sayısı 55 milyonu geçmiştir. Covid-19 ortaya çıktıktan yaklaşık bir yıl sonra Çin'de ve Almanya-Amerika Birleşik Devletleri ortaklığında aşı geliştirilmiş ve birçok ülkede aşılama işlemleri devam etmektedir. Hem "Sinovac" (Çin), hem "Bionthec/Pfizer" (Almanya-ABD) aşıları bugüne kadar yapılan çalışmalarda güvenli ve etkili bulunmuştur. Her iki aşı da canlı virüs içermez ve Covid-19 hastalığına yol açması mümkün değildir. Aşı sonrası bağışıklığın süresi konusunda çeşitli tartışmalar devam etmektedir. Biontech/Pfizer aşısının ikinci dozdan 7 gün sonra %95, 65 yaş üzerindekilerde %94 etkili olduğu görülmüştür. Sinovac aşısının da %90'ın üzerinde etkili olduğu bildirilmektedir. Her iki aşı için Türkiye'de de klinik çalışmalar yapılmıştır (Memorial, 2021). Çin Halk Cumhuriyeti'nden getirilen "Sinovac" aşısının Türkiye'de önce riskli gruplar (sağlık çalışanları ve yaşlılar) olmak üzere 14 Ocak 2021 tarihi itibarı ile uygulamasına başlanmıştır.

¹ : Vuhan veya Wuhan ; Çince: 武汉市; pinyin: Wūhàn shì), Çin'in Hubei eyaletinin yönetim merkezi ve en büyük şehridir. Şehir Yangtze ve Han nehirlerinin kavşağında yer almaktadır. Orta Çin'in en büyük şehridir.

DSÖ, virüsten korunmak için yapılması gerekenleri aşağıdaki şekilde sıralamaktadır (BBC, 2020; Sağlık Bakanlığı, 2020):

- Ellerinizi sabun veya el temizlik jelleri ile 20 saniyeden az olmamak üzere ovalayarak yıkayın.
- Öksürmek veya hapşırma zorunda kaldığınızda ağzınızı ve burnunuzu mendille kapatın. Sonrasında ise ellerinizi iyice yıkayın. Böylece virüsün yayılmasını önleyebilirsiniz.
- Ağzınızı, burnunuzu ve gözlerinizi virüsten koruyun. Ellerinizi temizlemeden bu uzuvlarınıza dokunmayın.
- Öksüren, hapşıran veya ateşi yüksek insanlardan uzak durarak sosyal mesafenizi koruyun. Kişilerden en az bir metreden uzak durarak hava ile bulaşabilecek virüsten korunabilirsiniz.

Metaryel ve Yöntem

Materyal

Bu araştırmanın örneklemini Türkiye’de devlet üniversitelerinde görev yapan öğretim üyesi ve elemanları oluşturmaktadır. Bu kapsamda çalışmada 30 büyükşehirde bulunan üniversitelerde görev yapan Dr., Doç. Dr. ve Prof. Dr. kadrolarında görev yapan öğretim üyeleri dikkate alınmıştır. Analizlerde kullanılan veriler online olarak yapılan anketlerden elde edilmiştir. Bu kapsamda yardımcı materyal olarak konu ile ilgili literatürden, araştırmalardan ve çeşitli internet kaynaklarından yararlanılmıştır.

Yöntem

Bu araştırma özelliği itibarıyla nicel bir araştırmadır. Nicel araştırmalarda “Ne kadar? Ne miktarda? Ne kadar sık? Ne kadar yaygın?” sorularına yanıt aranırken; nitel araştırmalarda ise “Niçin? Nasıl? Ne şekilde?” şeklindeki sorular üzerinde yoğunlaşmaktadır. Diğer bir ifade ile nicel araştırma araştırılan konuda nicelleştirme veya sayısallaştırma amacına sahip geniş kitleleri incelemeyi seçer. Nitel araştırma, farklı bir bakış açısı ile bir olay veya durumun sebeplerini ve nasıl gerçekleştiklerini inceler (Akarsu & Akarsu, 2019). Bu araştırmada kullanılan anket formunda 26 soru 5’li likert ölçeğine (1-Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Fikrim Yok, 4-Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum) göre hazırlanmıştır.

Araştırmanın yöntemi; örneklemin seçimi, verilerin toplanması, değerlendirilmesi ve araştırmanın güvenilirliği olarak dört başlık altında ele alınıp, açıklanmıştır.

Anakütle ve Örneklem Seçimi (Örneklem Safhası)

Örneklem, çalışma evreninden, belirli kural ve kriterlere göre seçilmiş ve seçildiği çalışma evrenini temsil ettiği kabul edilen küçük kümedir. Bir evrenin tamamının ölçülemediği durumlarda, evreni en iyi temsil edebileceğine inanılan yeterli büyüklükteki kümedir. Evrenden belirli yöntemlerle seçilen bir alt grup olup evreni temsil eder (Akarsu & Akarsu, 2019).

Analizlerde, Şekil 1’de görülen Türkiye’nin 30 büyükşehirinde faaliyet gösteren Devlet üniversitelerindeki ekonomist-iktisatçı kadrosunda görev yapan öğretim üyeleri dikkate alınmıştır.

Şekil 1: Analizlerde Dikkate Alınan Büyükşehirler

Analizlerde dikkate alınan üniversitelerde toplam 1040 ekonomist öğretim üyesi bulunmaktadır. Başka bir ifade ile örneklemin ana kütesini (evreni) 1040 akademisyen oluşturmaktadır. 30 büyükşehrin dikkate alınmasının en önemli nedeni, bu şehirlerin Covid-19 virüsünden en fazla etkilenen (sokağa çıkma yasağı vb.) şehirler olmasıdır. Ayrıca hem öğretim üyesi hem de öğrenci sayıları açısından toplam içerisinde önemli bir paya sahip olan söz konusu şehirlerde tarım, turizm ve hizmetler sektöründe de önemli oranda işletmeler faaliyet göstermektedir.

Analizlerde örneklem hacmi aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanmıştır (Weiers, 2008: 300):

$n = \frac{q * p * \left(\frac{Z_{\alpha}}{d}\right)^2}{1 + \frac{1}{N} * \left[q * p * \left(\frac{Z_{\alpha}}{d}\right)^2 - 1\right]} + p$	<p>p: Anakütlerde gözlenen X'in oranı</p> <p>q: (1-p) değeri</p> <p>N: Anakütle hacmi</p> <p>n: Örneklem hacmi</p> <p>Z_{α}: $\alpha=0.05$ için 1.96.</p> <p>d: kabul edilebilir hata oranı</p>
--	--

Yukarıdaki formülde, p ve q değerleri genel olarak bilinmemektedir. Bu nedenle anakütleyi en iyi temsil edecek örneklem seçimi için başarı oranı (anakütlerde gözlenen X olayının oranı) $p=0,5$ olarak kabul edilmektedir. Anakütleyi, Türkiye'nin 30 büyükşehrinde eğitim-öğretim faaliyeti yürüten Devlet üniversiteleri oluşturmaktadır. %90 güven seviyesinde, +/-%5 kabul edilebilir hata oranı ile yukarıdaki formüle göre 215 adet akademisyen ekonomist ile anket yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır. Anket uygulanan 215 ekonomist akademisyen "*Gayeli/Amaçlı Örnekleme*" yöntemine göre seçilmiştir.

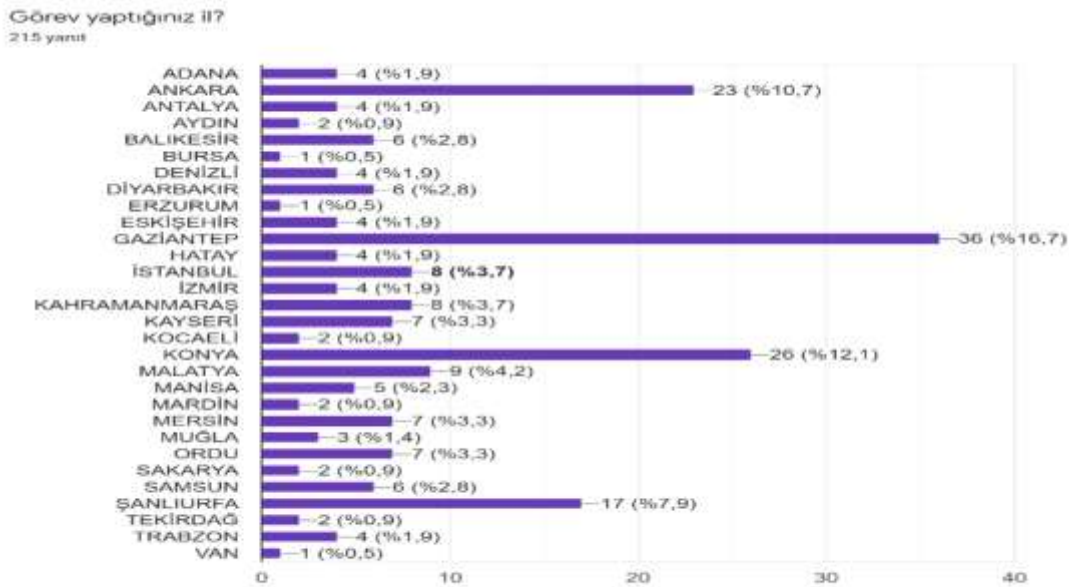
Gayeli örneklem (purposive sampling), olasılık temelli olmayan bir örnekleme yaklaşımıdır. Araştırmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanıyan amaçlı örneklem, belli ölçütleri karşılayan veya belirli özelliklere sahip olan bir veya daha fazla özel durumlarda çalışılmak istendiğinde tercih edilmektedir. Araştırmacı, seçilen durumlar bağlamında doğa ve toplum olaylarını ya da olgularını anlamaya ve bunlar arasındaki ilişkileri açıklama çalışmaktadır (Büyüköztürk vd., 2012). Amaçlı örneklemin amacı, araştırmada çalışılan problemleri aydınlığa kavuşturacak zengin bilgi içeren

durumları seçmektir. Bu anlamda, amaçlı örnekleme yöntemleri pek çok durumda, olgu ve olayların keşfedilmesinde ve açıklanmasında yararlı olmaktadır (Tarhan, 2015; Koç Başaran, 2017). Araştırmacı daha kolay ve doğru bilgileri almak için bu yöntemi kullanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın amacına uygun olarak hazırlanan anket soruları öncelikle “Google Forms”a yüklenmiştir. Daha sonra söz konusu sorular 7-15 Mayıs 2020 tarihleri arasında “Gayeli Örnekleme” ile belirlenen öğretim üyelerine whatsapp’tan gönderilmiş ve yanıtlar online olarak alınmıştır. Anket uygulaması için Gaziantep Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu kararı alınmıştır (Toplantı Tarih: 09.09.2020, Toplantı No: 14, Madde: 7).

Ankete katılan 215 akademisyenin 30 büyükşehire göre dağılımı Şekil 2’de özetlenmiştir.

Şekil 2: Ankete Katılan Akademisyenlerin İllere Göre Dağılımı (30 Büyükşehir)

Şekil 2’ye göre, ankete en çok katılım Gaziantep’ten (%16,7) olmuştur. Gaziantep’i Konya (%12,1), Ankara (%10,7), Şanlıurfa (%7,9) ve Malatya (%4,2) takip etmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Akademisyen ekonomistlerce “Google Forms”da online olarak yanıtlanan anket sorularının cevapları, sistem tarafından otomatik olarak pasta şeklinde, seçenekler hem oransal hem de sayısal olarak elde edilmiştir. Söz konusu veriler tablolaştırılarak, analiz edilmiştir. Akademisyenlerin Demografik Özellikleri, İnancı, Akademik Unvanlara Göre Dağılımı ve Covid-19’un ortaya çıkışı ile ilgili görüşlerini tespit etmeye yönelik sorulardan sonra Covid-19’un güncel yaşama etkilerine ilişkin görüşleri, Türkiye ekonomisine etkilerine ilişkin görüşleri ve Covid-19 sürecinde Türkiye’nin uygulamalarına ilişkin görüşleri beşli likert ölçeğinde sorulmuştur.

Araştırmanın Güvenilirliği

Güvenirlilik katsayısı sıfır (0,00) ile bir (+1,00) arasında değişen bir sayıdır. Başka bir ifade ile güvenilirlik katsayılarının eksi (-) çıkmaması gerekir. Korelasyon katsayısının 0,70 ve üzeri çıkması ölçme aracının güvenilir olduğunu göstermektedir. Cronbach alfa katsayısı, ölçekte yer alan

k maddenin varyansları toplamının genel varyansa oranlanması ile bulunan bir ağırlıklı standart değişim ortalamasıdır (Cronbach, 1951; Dawson & Trap, 2004).

Her bir madde için saptanan tek bir α değeri olabileceği gibi ölçekteki tüm maddelere ait ortalama bir α değeri de olabilir. Tüm maddeler için elde edilen α değeri o anketin toplam güvenilirliğini gösterir ve genel kabul bu değer 0,70 ve büyük olmasıdır (George & Mallery, 2003). Bu çalışmada 26 maddelik ölçeğin toplam **Cronbach alfa değeri 0,78**'dir. Bu değer, çalışmada kullanılan ölçeğin yüksek dereceye yakın bir güvenilirlikte olduğu anlamına gelmektedir.

Bulgular ve Değerlendirme

Bulgular ve değerlendirme başlığı altında araştırmaya katılan akademisyenlerin demografik özellikleri, Covid-19'un güncel yaşama etkilerine ilişkin görüşleri, Covid-19'un Türkiye ekonomisine etkilerine ilişkin görüşleri ve Covid-19 sürecinde Türkiye'nin uygulamalarına ilişkin görüşleri ortaya konulmuştur.

Akademisyenlerin Demografik Özellikleri

Araştırmaya katılanların cinsiyete, yaş grubuna, unvana ve dini inancına göre dağılımları Tablo 1'de hem sayısal hem de oransal (%) olarak verilmiştir. Yine ankete katılanların Covid-19'un ortaya çıkması ile ilgili görüşleri bu tabloda ortaya konulmuştur.

Tablo 1: Akademisyenlerin Demografik Özellikleri, İnancı, Akademik Unvanlara Göre Dağılımı ve Covid-19'un Ortaya Çıkışı ile İlgili Görüşleri

Akademisyenlerin Özellikleri/Görüşleri		Sayı	%
Cinsiyeti	Erkek	152	70,7
	Kadın	63	29,3
	Toplam	215	100,0
Yaş Grubu	25-35	48	22,3
	36-45	74	34,4
	46-55	76	35,3
	56 -+	17	7,9
	Toplam	215	100,0
Unvanı	Dr.	118	54,9
	Doç. Dr.	46	21,4
	Prof. Dr.	51	23,7
	Toplam	215	100,0
Dini	İslam	210	97,7
	Hristiyan	-	-
	Musevi (Yahudi)	-	-
	Ateist	2	0,9
	Diğer	3	1,4
	Toplam	215	100,0
Ankete katılanların COVID-19'un ortaya çıkması ile ilgili görüşleri.	Kendiliğinden ortaya çıktı	64	29,8
	Çin'de laboratuvarında üretildi	60	27,9
	Allah'ın (Tanrı'nın) insanlara gazabıdır	35	16,3
	Fikrim yok	29	13,5
	Diğer	27	12,6
	Toplam	215	100,0

Tablo 1'e göre, ankete katılanların %70,7'si erkek, %29,3'ü kadınlardan oluşmaktadır. Yaş grubuna göre dağılım ise; ankete katılanların çoğu 46-55 (%35,3) yaş grubunda bulunmaktadır. Bunu %34,4 ile 36-45 yaş grubu, %22,3 ile 25-35 yaş grubu takip etmektedir. 56 ve üzeri yaş grubunun oranı ise sadece %7,9'da kalmaktadır. Öte yandan bu araştırmaya katılan akademisyenlerin çoğunu

(%54,9) Dr. unvanında olanlar oluşturmaktadır. Prof. Dr. olanların oranı %23,7 ile ikinci sırayı, Doçentler ise %21,4 ile üçüncü sırayı almaktadır. Araştırmaya katılan akademisyenlerin %97,7'si İslam dinine inandıklarını belirtirken 3 akademisyenin diğer seçeneğini, 2 akademisyenin ise ateist seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. Seçenekler arasında Hristiyanlık ve Musevilik olmasına rağmen bu seçenekler işaretlenmemiştir. Akademisyenlere dini inançları sorulduktan sonra bu soruyla bağlantısı olabileceği düşünülerek “COVID-19’un ortaya çıkması ile ilgili görüşleri”de sorulmuştur. Akademisyenlerin %29,8’i “Kendiliğinden ortaya çıktığını”, %27,9’u “Çin’de laboratuvarı ürettiğini”, %16,3’ü “Allah’ın (Tanrı’nın) insanlara gazabı olduğunu” ifade etmişlerdir. Akademisyenlerin %12,6’sı “Diğer” seçeneğini işaretlerken %13,5’i ise “Fikir” beyan etmemiştir.

Covid-19’un Güncel Yaşama Etkilerine İlişkin Akademisyenlerin Görüşleri

Tablolar yorumlanırken “kesinlikle katılmıyorum ve katılıyorum” seçeneği ile “kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum” seçeneği toplanarak değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Araştırmaya katılan akademisyenlerin Covid-19’un güncel yaşama etkilerine ilişkin görüşleri Tablo 2’de düzenlenmiştir.

Tablo 2: Covid-19’un Güncel Yaşama Etkilerine İlişkin Akademisyenlerin Görüşleri

Görüşler		1	2	3	4	5	Toplam
Covid-19 üniversite eğitimi olumsuz etkilemektedir.	Sayı	10	16	5	93	91	215
	Oran (%)	4,7	7,4	2,3	43,3	42,3	100,0
Covid-19 yaşam tarzını olumsuz etkilemektedir.	Sayı	6	17	2	95	95	215
	Oran (%)	2,8	7,9	0,9	44,2	44,2	100,0
Covid-19 tüketim alışkanlıklarını olumsuz etkilemektedir.	Sayı	14	63	3	85	50	215
	Oran (%)	6,5	29,3	1,4	39,5	23,3	100,0

(1-Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılıyorum, 3-Fikrim Yok, 4-Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum)

Tablo 2’ye göre, akademisyenlerin %85,6’sı Covid-19’un üniversite eğitimi, %88,4’ü yaşam tarzını ve %62,8’i tüketim alışkanlıklarını olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

Covid-19’un Türkiye Ekonomisine Etkilerine İlişkin Akademisyenlerin Görüşleri

Araştırmanın bu kısmında akademisyenlere Covid-19’un Türkiye ekonomisine etkileri beşli likert ölçeği ile sorulmuş ve elde edilen cevaplar hem sayısal hem de oransal olarak Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3: Covid-19’un Türkiye Ekonomisine Etkilerine İlişkin Akademisyenlerin Görüşleri

Görüşler		1	2	3	4	5	Toplam
Covid-19 ekonomik hayatı olumsuz etkilemektedir.	Sayı	5	4	1	78	127	215
	Oran (%)	2,3	1,9	0,5	36,3	59,1	100,0
Covid-19 istihdamı olumsuz etkilemektedir.	Sayı	4	1	0	72	138	215
	Oran (%)	1,9	0,5	0	33,5	64,2	100,0
Covid-19 tasarruf eğilimini olumsuz etkilemektedir.	Sayı	39	85	10	45	41	215
	Oran (%)	15,8	39,5	4,7	20,9	19,1	100,0
Covid-19 Türkiye ekonomisini olumsuz etkilemektedir.	Sayı	5	3	0	83	124	215
	Oran (%)	2,3	1,4	0	38,6	57,7	100,0
Covid-19 Türkiye’nin cari açığını olumsuz etkilemektedir.	Sayı	9	39	14	78	75	215
	Oran (%)	4,2	18,1	6,5	36,3	34,9	100,0
Covid-19 Türkiye’nin sanayi sektörünü olumsuz etkilemektedir.	Sayı	6	7	7	96	99	215
	Oran (%)	2,8	3,3	3,3	44,6	46,0	100,0
Covid-19 Türkiye’nin tarım sektörünü olumsuz etkilemektedir.	Sayı	15	57	4	84	55	215
	Oran (%)	7,0	26,5	1,9	39,1	25,6	100,0
Covid-19 Türkiye’nin hizmet sektörünü olumsuz etkilemektedir.	Sayı	4	0	0	64	147	215
	Oran (%)	1,9	0	0	29,8	68,4	100,0
	Sayı	4	1	1	50	159	215

Covid-19 Türkiye'nin turizm sektörünü olumsuz etkilemektedir.	Oran (%)	1,9	0,5	0,5	23,3	74,0	100,0
Covid-19 Türkiye'nin petrol ithalatını olumlu etkilemektedir.	Sayı	10	39	30	95	41	215
	Oran (%)	4,7	18,1	14,0	44,2	19,1	100,0
Covid-19 Türkiye'de doğalgazı olumlu etkilemektedir.	Sayı	13	60	40	70	32	215
	Oran (%)	6,0	27,9	18,6	32,6	14,9	100,0
Covid-19 Türkiye'nin sağlık sektörünü olumlu etkilemektedir.	Sayı	39	66	18	62	30	215
	Oran (%)	18,1	30,7	8,4	28,8	14,0	100,0
Covid-19 kredi derecelendirme kuruluşlarının Türkiye'ye bakışını olumlu etkilemektedir.	Sayı	38	72	53	42	10	215
	Oran (%)	17,7	33,5	24,7	19,5	4,7	100,0
Covid-19 Türkiye'nin döviz kurlarını olumlu etkilemektedir.	Sayı	84	109	8	9	5	215
	Oran (%)	39,1	50,7	3,7	4,2	2,3	100,0
Covid-19 Türkiye'de Borsa İstanbul'u (BİST) olumlu etkilemektedir.	Sayı	64	111	23	12	5	215
	Oran (%)	29,8	51,6	10,7	5,6	2,3	100,0

Tablo 3'e göre, Covid-19; %95,8 ile ekonomik hayatı, %97,7 ile istihdamı, %96,3 ile Türkiye ekonomisini, %71,2 ile Türkiye'nin cari açığını, %90,6 ile Türkiye'nin sanayi sektörünü, %64,7 ile tarım sektörünü, %98,2 ile hizmet sektörünü, %97,3 ile turizm sektörünü, %63,3 ile petrol ithalatını, %89,8 ile döviz kurlarını, %81,4 ile Borsa İstanbul'u olumsuz etkilemiştir. Özetle söylemek gerekirse Covid-19 Türkiye ekonomisini derinden etkilemiştir.

Covid-19 Sürecinde Türkiye'nin Uygulamalarına İlişkin Akademisyenlerin Görüşleri

Türkiye'deki ilk Covid-19 vakası Sağlık Bakanlığı tarafından 11 Mart 2020 tarihinde açıklanmıştır. Bu virüse bağlı ilk ölüm ise 15 Mart 2020 tarihinde kayıtlara geçmiştir. Covid-19'un ortaya çıktığı Çin Halk Cumhuriyeti başta olmak üzere Avrupa Birliği üye ülkeleri, Amerika Bileşik Devletleri ve dünyada hemen hemen bütün devletler bu virüse yönelik sıkı ve katı önlemler almışlardır. Türkiye'de bu virüse karşı önlem alan devletlerin başında gelmektedir. Ayrıca Türkiye Şekil 2'de de görüldüğü üzere Covid-19 kapsamında bazı ülkelere yardımlarda bulunmuştur.

Şekil 2: Türkiye'nin Covid-19 Kapsamında Yardım Ettiği Ülkeler

Şekil 2’de Türkiye’nin yardımında bulunduğu ülkeler mavi renkli olarak görülmektedir.

Covid-19 sürecinde Türkiye’de devlet uygulamalarına ilişkin akademisyenlerin görüşleri Tablo 4’de özetlenmiştir.

Tablo 4: Covid-19 Sürecinde Türkiye’nin Uygulamalarına İlişkin Akademisyenlerin Görüşleri

Görüşler		1	2	3	4	5	Toplam
Covid-19 Türkiye’nin tıbbi malzeme yardımı yaptığı ülkelerin Türkiye’ye bakışını olumlu etkilemektedir.	Sayı	22	44	39	85	25	215
	Oran (%)	10,2	20,5	18,1	39,5	11,6	100,0
Covid-19 sürecinde dezavantajlı sosyal gruplara yapılan ekonomik yardımları olumlu buluyorum.	Sayı	6	5	16	114	74	215
	Oran (%)	2,8	2,3	7,4	53,0	34,4	100,0
Türkiye’de Covid-19 ile mücadele başarılı bir şekilde sürdürülmektedir	Sayı	7	27	15	120	46	215
	Oran (%)	3,3	12,6	7,0	55,8	21,4	100,0
Covid-19 ile ilgili uygulamaları olumlu buluyorum.*	Sayı	4	13	3	98	97	215
	Oran (%)	1,9	6,0	1,4	45,6	45,1	100,0
Covid-19 ile ilgili ekonomik uygulamaları olumlu buluyorum.	Sayı	22	59	28	78	28	215
	Oran (%)	10,2	27,4	13,0	36,3	13,0	100,0
Covid-19 vb. kriz dönemlerinde üniversitelerde online (uzaktan) eğitim yapılmasını olumlu buluyorum	Sayı	10	19	7	115	64	215
	Oran (%)	4,7	8,8	3,3	56,5	29,8	100,0
Covid-19 Bilim Kurulunda ekonomistler de olmalıdır.	Sayı	9	27	8	89	82	215
	Oran (%)	4,2	12,6	3,7	41,4	38,1	100,0

*: Bu uygulamalar; sokağa çıkma yasağı, maske takma zorunluluğu, sosyal mesafe kuralı, esnek çalışma, kuralları ihlal edenlere ceza yazılması vb.

Akademisyenlerin %51,1’i, Türkiye tarafından tıbbi malzeme yardımı yapılan ülkelerin Türkiye’ye bakışının olumlu olduğunu belirtmektedir (Tablo 4). Şekil 2’de de görüldüğü üzere, Türkiye birçok ülkeye yardım etmiştir. 18 Nisan 2020 tarihinde Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu tarafından yapılan bir açıklamada 116 ülkenin Türkiye’den yardım talebinde bulunduğunu ve bunların 44’üne yardım gönderildiği ifade edilmiştir. Ayrıca, akademisyenlerin %87,4’ü Covid-19 sürecinde dezavantajlı sosyal gruplara yapılan ekonomik yardımları olumlu bulduğunu, %77,2’si Türkiye’de Covid-19 ile mücadelenin başarılı bir şekilde sürdürülmekte olduğunu, %90,7’si Covid-19 ile ilgili uygulamaları (sokağa çıkma yasağı, maske takma zorunluluğu, sosyal mesafe kuralı, esnek çalışma, kuralları ihlal edenlere ceza yazılması vb.) olumlu bulduklarını, %86,3’ü Covid-19 vb. kriz dönemlerinde üniversitelerde online (uzaktan) eğitim yapılmasını olumlu bulduklarını belirtmişlerdir. Yine akademisyenlerin %79,5’i “Covid-19 Bilim Kurulunda ekonomistler de olmalıdır.” görüşünü paylaşmışlardır.

Sonuç ve Öneriler

İnsanlık tarihi 20. yüzyılda I. ve II. Dünya Savaşı olmak üzere iki büyük savaşın yanı sıra 1929 ve 2008 yıllarında iki büyük ekonomik kriz yaşamıştır. 21. yüzyılın ilk çeyreğinde ise bütün dünyayı ve insanlığı derinden etkileyen Covid-19 krizi ile (görünmeyen bir düşman ile) adeta savaşmak zorunda kalmıştır. Bu krizin adını “Küresel Sağlık Krizi” olarak nitelendirmek yerinde olacaktır. 15 Haziran 2021 tarihi itibarı ile Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre Dünyada 176 milyondan fazla insan söz konusu hastalığa yakalanmış ve 3,8 milyondan fazla insan hayatını kaybetmiştir. Virüze çözünm olmasi için başta aşı çalışmaları olmak üzere çok sayıda araştırma yapılmaya başlanmış, geliştirilen aşilar uygulanmaya başlanmakla birlikte hastalığa yakalananların ve ölenlerin sayısı her geçen gün artmaktadır. İnsan hayatını hem sosyal hem de ekonomik olarak etkileyen Covid-19’a akademisyen ekonomistlerin bakışını ortaya koyan bu çalışmada özetle aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

- Anketi 215 akademisyen ekonomist cevaplamış olup bunların %70,7’si erkek, %29,3’ü kadındır.

- Ankete en çok 36-55 yaş aralığındaki akademisyenler cevap vermiştir (%69,7).
- Ankete 118 Dr., 45 Doç. Dr. ve 46 Prof. Dr. katılmıştır.
- Ankete katılanların %97,7'si İslam inancına sahiptir.
- Akademisyenlerin çoğu Covid-19'un "kendiliğinden ortaya çıktığı ve Çin'de laboratuvarda üretildiği" görüşündedirler (%29,8+%27,9). 35 akademisyen ise Covid-19'un "Allah'ın insanlara gazabıdır." düşüncesine sahiptir.
- Akademisyenlerin %85,6'sı Covid-19'un üniversite eğitimini, %88,4'ü yaşama tarzını ve %62,8'i tüketim alışkanlıklarını olumsuz etkilediklerini belirtmişlerdir.
- Akademisyenlere göre Covid-19; %95,8 ile ekonomik hayatı, %97,7 ile istihdamı, %96,3 ile Türkiye ekonomisini, %71,2 ile Türkiye'nin cari açığını, %90,6 ile Türkiye'nin sanayi sektörünü, %64,7 ile tarım sektörünü, %98,2 ile hizmet sektörünü, %97,3 ile turizm sektörünü, %63,3 ile petrol ithalatını, %89,8 ile döviz kurlarını, %81,4 ile Borsa İstanbul'u olumsuz etkilemiştir. Yani ekonomi büyük ölçüde olumsuz etkilenmiştir.
- Akademisyenlerin %51,1'i Türkiye'nin tıbbi malzeme yardımı yaptığı ülkelerin Türkiye'ye bakışını olumlu etkilediğini belirtmişlerdir.
- Akademisyenlerin %87,4'ü Covid-19 sürecinde dezavantajlı sosyal gruplara yapılan ekonomik yardımları olumlu bulduğunu, %77,2'si Türkiye'de Covid-19 ile mücadelenin başarılı bir şekilde sürdürülmekte olduğunu, %90,7'si Covid-19 ile ilgili uygulamaları olumlu bulduklarını, %86,3'ü Covid-19 vb. kriz dönemlerinde üniversitelerde online eğitim yapılmasını olumlu bulduklarını ifade etmiştir.
- Akademisyenlerin %79,5'i "Covid-19 Bilim Kurulunda ekonomistler de olmalıdır." görüşündedirler.

Araştırma sonrası elde edilen bu sonuçlara göre aşağıdaki öneriler getirilmiştir.

- Covid-19 insanların yaşam şeklini ve Türkiye ekonomisini olumsuz etkilediğinden bu etkileri ortadan kaldırmak için acil ve çok hızlı önlemler alınmalıdır. Bu hastalıktan korunmak için Sağlık Bakanlığı, bilim kurulu üyeleri ve konunun uzmanları basın-yayın aracılığı ile sürekli "TEMAM" şeklinde kısaltılan "**Temizlik, Maske ve Mesafe**" kuralını hatırlattıkları halde hala kurallara uymayan çok sayıda insan bulunmaktadır. Bu insanlara "Para Cezası" uygulanmasına rağmen kuralları ihlal etmeye devam etmektedirler. İnsanların alınan kurallara uymalarını sağlamak için daha katı ve etkili yaptırımların getirilmesi gerekmektedir.
- Aşılama çalışmaları mümkün olduğunca hızlı yürütülmelidir. Böylece hem eğitimin hem sosyal hayatın ve hem de ekonomik hayatın normale dönmesi sağlanacaktır. Aşılama çalışmalarında Türkiye önemli mesafeler kat etse de henüz istenen düzeyde değildir.
- Yerli aşının Faz-3 çalışmalarına geçilmesi önemli bir gelişmedir. Ancak Faz-3 denemelerine hızlı bir şekilde ve yeterince gönüllü bulmak gerekmektedir.
- Türkiye Covid-19 ile mücadelede öncelikle ve özellikle dost ve kardeş ülkelere yardım etmeye devam etmelidir. Bu, Türklerin hem insani hem de asli görevidir.
- Covid-19'un bütün dünyaya bir insandan yayıldığı unutulmamalıdır. Dolayısıyla sadece ülkemizde ve gelişmiş ülkelerde aşılama yapılması yeterli değildir. Gelişmemiş ve az gelişmiş ülkelere de aşı gönderilmeli ve bu virüs dünyanın her yerinde yok edilmelidir. Aksi takdirde, ülkelerin ve bireylerin, rehavete kapılarak, salgın bitti diye rahatlaması ve tedbirlere uymaksızın eski normallerine geri dönmesi, daha büyük bir felaketin başlangıcı olabilir (Budak, F. ve Korkmaz, Ş., 2020).
- Covid-19 Bilim Kurulunda mutlaka ekonomistlerin de bulunması gerekmektedir. Çünkü ekonomik olarak hayatta kalmak en az sağlıklı olarak hayatta kalmak kadar önemlidir. Bu hastalıkla mücadelede sağlıkçıların görüşü kadar ekonomistlerin de görüşü önem arz etmektedir.

Kaynakça

- Akarsu, B. & Akarsu, B. (2019). Bilimsel araştırma tasarımı, nicel, nitel ve karma araştırma yaklaşımları, *Cinius Yayınları*.
- BBC (2020). Koronavirüs nedir: Covid-19'a karşı hangi önlemler alınmalı, virüsün özellikleri neler? <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-51177538>, (Erişim: 17.05.2020).
- Budak, F. & Korkmaz, Ş. (2020). COVID-19 Pandemi Sürecine Yönelik Genel Bir Değerlendirme: Türkiye Örneği. *Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi*, (1), 62-79. <https://doi.org/10.35375/sayod.738657>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, E. Ö., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2012). Bilimsel araştırma yöntemleri (11. Baskı). *Pegem Akadem*.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests, *Psychometrika*, 16, 297-334. <https://doi.org/10.1007/BF02310555>
- Çevik, M., Kireççi, A., Koçin, A., Türkçapar, H., Kılıç, Ö. M., Önder, Ç., Yapıcı, A., Akdeve, E., Savaş, G., Kaya, T. & Boz, N. (2020). Covid-19 Salgın Değerlendirmesi (Sorunlar ve Öngörüler), *Sosyal Bilimler Üniversitesi Raporu*.
- Çıragil, P. (2020). COVID-19 Pandemisi ilk değil, *National Geographic Dergisi*, <https://yeditepe.edu.tr/tr/basinda-yeditepe/covid-19-pandemisi-ilk-degil>, (Erişim: 12.01.2021).
- Çoban, O., Coşkun, Ö. & Çoban, A. (2020). The Impact of the Covid-19 Crisis on Financial Markets: The Case of Turkey, *Gaziantep University Journal of Social Sciences, Special Issue*, 506-519. <https://doi.org/10.21547/jss.787158>
- Çoban, O., Çoban, A. & Özekici, T. (2021a). The Effect of Covid-19 on Firm Costs in the Logistics Sector, *Proceedings Book IOCESS 2021, 5th International Conferences on Economics and Social Sciences*, 131-143.
- Çoban, O., Çoban, A. & Narlı, B. (2021b). The Effects of Logistics 4.0 on the Performance of Logistics Firms in Epidemic Periods: The Case of X-Firm, *Proceedings Book IOCESS 2021, 5th International Conferences on Economics and Social Sciences*, 95-106.
- Çoban, O., Çoban, A. & Genç, H. R. (2021c). Türkiye'nin Tarımsal Dış Ticaretine Covid-19'un Etkisi, 2nd International Economics and Business Symposium (*Effects Of Covid-19 in all Dimensions*), *Bildiriler Kitabı*.
- Dawson, B. & Trap, R. G. (2004). Basic and clinical biostatistics, *Lange Medical Books, /McGraw-Hill, Third Edition*.
- George, D. & Mallery P. (2003). SPSS for Windows step by step: A Simple Guide and Reference, <https://wps.ablongman.com/wps/media/objects/385/394732/george4answers.pdf>, (Erişim: 10.02.2021).
- Koç Başaran, Y. (2017). Sosyal Bilimlerde Örneklem Kuramı, *The Journal of Academic Social Sciences*, 47(47), 480-495. <http://dx.doi.org/10.16992/ASOS.12368>
- Memorial (2021). Covid-19 aşılı hakkında bilinmesi gerekenler, <https://www.memorial.com.tr/saglik-rehberi/covid-19-asilari-hakkinda-bilinmesi-gerekenler>, (Erişim: 26.01.2021).
- NTV (2020). İnsanlık tarihini etkileyen 10 pandemi, <https://www.ntv.com.tr/galeri/dunya/insanlik-tarihini-etkileyen-10-pandemi>, IUMSBOR3OUeCevZRR3lJeQ/8YmmkPnX_0yuDdhLsoC0lg, (Erişim: 10.05.2020).

- Sağlık Bakanlığı (2020). COVID-19 Bilgilendirme Platformu, <https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr/>, (Erişim: 12.05.2020).
- Şen, E. (2020). Global virus of the digital village covid-19 and senism, *Eurasian Journal of Researches in Social and Economics (EJRSE)*, ISSN:2148-9963, 7(3), 176-204, (www.asead.com).
- Tarhan, Ö. (2015). Sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının politik okuryazarlığa ilişkin görüşleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9, 649-669.
- Weiers, R. (2008). Introduction to Business Statistics, 7th Edition, South Western Cenage Learning.
- WHO (World Health Organization) (2020). Coronavirus disease 2019 (Covid-19) situation report-51. https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situationreports/20200311-sitrep-51-covid-19.pdf?sfvrsn=1ba62e57_10, (Accessed Date: 15.03.2020).
- Yılmaz, M. L, Dursun, İ., Yaprak, Ş., Arısoy, İ., Peker, S. H. & Yılmaz, M. L. (2020). Kovid-19 Salgını ve Sonrası Ekonomi Boyutu ile İlgili Değerlendirmeler (Rapor), *Polis Akademisi Yayınları*.

İnternet Kaynakları

- <https://news.google.com/covid19/map?hl=tr&mid=%2Fm%2F02j71&gl=TR&ceid=TR%3Atr>, (Erişim: 14.06.2021).